

SLUŽBA
spievanej
SLOVOM

Vedenie druhých pri spievaní evanjelia

ARANŽOVANIE PIESNÍ

4. Aranžovanie piesní

*Sláva ti, veľký Bože, spievajú spasení
Tvoju moc vďačne chvália, pokoj z nej pramení
Po šírom svete, Pane, rozlievaj pokoj svoj
Tebe nech chválu vzdáva, veď on je celý tvoj*

Úvod

Keď pomáhame Kristovmu slovu bohato prebývať v srdciach a mysliach ľudí, pripomíname si evanjelium, pomáhame si reagovať uctievaním a meníme sa, aby sme sa viac podobali Ježišovi. Naša hudba slúži tomuto cieľu podporovaním spevu a vyzdvihovaním evanjelia. To, čo ako hudobníci robíme prakticky, môže tomuto cieľu napomáhať alebo prekážať. Preto musíme investovať čas do rozvoja hudobných zručností, pomocou ktorých budeme vytvárať aranžmány, ktoré pomôžu slovu bohato v nás prebývať.

Takže prvá vec, ktorú musíme urobiť, je prosiť Boha o pomoc...

1. Modlite sa

Ak je naším cieľom, aby v nás bohato prebývala Kristova zvesť, potom musíme pristupovať k úlohe aranžovania piesní primárne ako k úlohe *duchovnej* a nie len *hudobnej*. Naším cieľom je predovšetkým budovať Kristovo telo, a preto musíme k tejto úlohe pristupovať s modlitbou. Počas prípravy venujte čas modlitbe:

- Aby spôsob, akým pieseň aranžujete, pomohol Božiemu slovu bohato prebývať v srdciach zhromaždených.
- Aby ste pri príprave dostali múdrosť a tvorivosť pre prácu na tomto ciele.
- Aby ste vedeli dobre slúžiť hudobníkom tak, že im vysvetlíte aranžmány s láskou, jasne a efektívne, pri spoločnej snahe slúžiť svojmu zhromaždeniu.

2. Poznajte a milujte svojich ľudí

Ak je cieľom nášho zhromažďovania sa slúžiť si navzájom pri spoločnom zaoberaní sa Bohom, budeme sa snažiť slúžiť druhým aj spôsobom, akým aranžujeme piesne. Vedieť, čo bude budovať našu cirkevnú rodinu a povzbudzovať ju, aby sa sústredila na Krista (a čo by tomu mohlo brániť), je naším prvým krokom pri tvorbe efektívnych aranžmánov.

Musíme sa pýtať: Čo pomôže *tomuto* slovu bohato prebývať v týchto ľuďoch?

Milujte svoj zbor

Možno nepoznáme každého jednotlivca osobne, ale v našich zborových rodinách existujú určité kultúrne normy. V tradičnejšom zbore s prevažne staršími ľuďmi sa bude zhromaždenie s najväčšou pravdepodobnosťou budovať vďaka odlišnému súboru hudobných rozhodnutí ako v inom zbore, ktorý tvoria prevažne študenti, mladí profesionáli

a zahraniční členovia. Ten prvý môže spievať viac piesní so staršími, známejšími vyjadreniami v klasickejšom štýle, ten druhý by mohol spievať viac nových piesní v modernejšom štýle. V každom prípade hudobníci, ktorí slúžia týmto zborom, si musia vybrať štýl, ktorý podľa nich najlepšie umožní slovu prebývať bohato v tejto konkrétnej skupine ľudí.

Nezjednocuje nás hudobný štýl, ale evanjelium, ktoré spievame! Nesnažíme sa vytvárať alebo upevňovať jednotu prostredníctvom hudobného štýlu, ale potrebujeme, aby naše poznanie ľudí, ktorým slúžime, a láska k nim určovali naše hudobné rozhodnutia. Naším cieľom nie je uspokojiť všetkých, ale čo najviac pomôcť čo najväčšiemu počtu ľudí pri speve vidieť Krista v evanjeliu.

Tento cieľ ovplyvní niektoré naše hudobné rozhodnutia. Nastavíme tempá, ktoré sa ľahko spievajú, a potom vymyslíme hudobný sprievod, namiesto toho, aby sme nechali hudobný vkus diktovať rýchlosť nášho spevu. Musíme si tiež uvedomiť, že mnohí v našich zboroch nie sú hudobníci, a preto nemajú veľký hlasový rozsah. Niektorí mal raz užitočný postreh, že je najlepšie vyhnúť sa tomu, aby bola melódia piesne nižšie ako malé A alebo vyššie ako D2.

Milujte svojich hudobníkov

Poznanie našich hudobníkov a láska k nim pomôže slovu bohato prebývať v tých, ktorých vieme. Poznanie schopností a obmedzení hudobníkov znamená, že budeme aranžovať piesne spôsobom, ktorý im pomôže zdokonaľovať sa v ich zručnostiach bez toho, aby to bolo úplne nad ich sily. Zvážte, či im notový zápis alebo iné špecifické inštrukcie pomôžu efektívne slúžiť a hrať spôsobom, ktorý slúži zvyšku kapely a zboru.

To všetko znamená, že nezačneme aranžmánom, ktorý sme počuli na internete (vyhýbajte sa opakovaniu toho, čo ste videli robiť 12-člennú profesionálnu kapelu na YouTube!), či dokonca vlastnými hudobnými predstavami a preferenciami. Namiesto toho začíname otázkou: „Čo pomôže *tomuto* slovu prebývať v *týchto* ľuďoch?“ Ich poznanie nám pomáha rozhodnúť, aký štýl budeme hrať, ktoré melódie budeme spievať, akú verziu slov zvolíme a koľkokrát budeme opakovať refrény – to všetko z lásky k nim, z túžby po tom, aby uvideli Krista v evanjeliu.

3. Výber piesní

Ak pomáhate plánovať bohoslužby...

Ak sa chcete bližšie zaoberať zostavovaním bohoslužby, pozrite si Prílohu 1.

Ak chcete viac premýšľať o zostavovaní súboru piesní, pozrite si Prílohu 2.

4. Hudobne zdôraznite hlavnú tému

V každej piesni, ktorú sme vybrali, je množstvo rôznych častí, ktoré sa dajú zdôrazniť. Naším cieľom je teraz pomôcť ľuďom v tom, aby sa ich srdcia a mysle zaoberali pravdou, a to všeobecne v danej piesni aj konkrétne do špecifických právd, na ktoré sa zameriavame počas danej bohoslužby.¹ To nám pomáha rozhodnúť sa, ktoré časti v každej piesni zdôrazniť pomocou našich aranžmánov.

Keď sme určili tieto kľúčové momenty, môžeme začať posilňovať, zdôrazňovať a upriamovať pozornosť na túto konkrétnu tému alebo myšlienku pomocou hudby, aby sme pomohli slovu v nás bohato prebývať. V tom máme veľkú tvorivú slobodu! Môžeme použiť tempo, náladu, štruktúru piesne, dynamiku a celkovú tóninu piesne, aby sme pomohli pravdám, ktoré spievame

¹ Ak je pre vás táto myšlienka nová, možno vám pomôže prečítať si prílohu 1: Plánovanie bohoslužby.

v nás bohato prebývať.

Nálada:

Nálada našej hudby musí pasovať do piesne a tiež zodpovedať nálade bohoslužby. Pieseň ako „Zvelebený Pán“² („Blessed Be Your Name“) od Matta Redmana sa dá spievať optimisticky a triumfálne alebo pochmúrne a zamyslene. Mali by sme nechať náladu danej bohoslužby formovať naše aranžmány. Budeme spievať túto pieseň inak pri bohoslužbe na tému utrpenia alebo po tragédii v našom zbore alebo krajine, než keď s radosťou odpovedáme na výzvu nasledovať nášho Pána.

Predstavte si, že po kázni na text Jób 1 vediete spev piesne „Zvelebený Pán“.

Ako by mohla nálada bohoslužby ovplyvniť:

Váš výber nástrojov?

Vaše použitie harmónie (akordy, ktoré si vyberiete)?

Ako a kde sa v piesni stíšite a rozozvučíte?

Čo by ste urobili inak pri radostnejšej, optimistickejšej bohoslužbe?

Štruktúra:

Môžeme sa rozhodnúť zopakovať časť piesne, ktorá sa obzvlášť hodí k téme bohoslužby. Napríklad po kázni zopakujeme verš alebo refrén, ktorý zdôrazňuje myšlienku, ktorú vyzdvihol kazateľ, alebo môžeme začať pieseň refrénom. Môže to byť niečo, čo si vopred naplánujeme, alebo to môže byť spontánnejšie. (Neskôr budeme uvažovať o jasnej komunikácii so skupinou počas bohoslužby.)

Textúra:³

Textúru môžeme použiť na zvýraznenie hlavnej časti piesne tak, že tú časť budeme hrať najhlasnejšie alebo najtichšie. Textúra sa často týka skôr intenzity než čistej hlasitosti; o rozvíjaní textúry môžeme uvažovať takto:

Výška tónu:

- Čím širší je rozsah tónov, tým mohutnejší bude zvuk, najmä keď pridáte najvyššie a najnižšie frekvencie.
- Ak chcete vybudovať textúru, skúste v rozsiahlejšej sekcii začať s basovou gitarou o oktávu vyššie a klávesmi v strednom pásme, potom nechajte basovú gitaru klesnúť o oktávu a klávesy stúpnuť o oktávu.
- Jasnejšie znejúci crash činel a najnižšie tóny basovej gitary si nechajte na najdôležitejší moment v piesni.

² Matt a Beth Redmanovci, © 2002 Thankyou Music.

³ Ako kombinujete rôzne prvky melódie a harmónie, aby ste ovplyvnili vyznenie skladby.

Rozvoj piesne:

Čím viac rozvoja je v hudbe, tým viac energie dodáva:

- Ak chceme vybudovať textúru pomocou rozvoja, môžeme začať jednoducho (možno len hraním ťažkých dôb na druhých klávesoch (synták); alebo hraním na klavíri či akustickej gitare pri zmenách akordov). Potom pridajte viac rytmu bicími a basovou gitarou.
- Melodické nástroje ako napríklad flauta alebo husle sú dobré na rozvitie melódie vyplnením medzier v nej.
- Zjednotenie kapely okolo jedného spoločného rytmu pomáha dodať zvuku silu. Niekedy sa to nazýva „groove“. Uistite sa, že basová gitara hrá rovnaký rytmus ako kopák a akustickú gitaru nastavte podľa rovnakého vzorca, v rovnakom groove ako bicie.

Vrstvy:

Vo všeobecnosti platí, že čím viac nástrojov hrá, tým je zvuk mohutnejší. Existuje veľa spôsobov, ako môžeme kreatívne obmieňať vrstvy:

- Nie všetci speváci musia spievať do mikrofónu v každej časti skladby. Požiadajte ich, aby sa v určitých momentoch pridali s harmóniami alebo aby posilnili melódiu. (A aby spievali aj bez mikrofónu!)
- Zčať pieseň len s jedným nástrojom a pri každej novej časti pridávať ďalší je účinný spôsob, ako pieseň gradovať.

Spoločné používanie týchto troch techník pomôže pieseň zintenzívniť a vygradovať k hlavnej časti. Nezabudnite, že vysadenie všetkých nástrojov po vybudovaní dynamiky môže byť účinným spôsobom, ako pritiahnúť pozornosť aj na určité slová; ústredná časť piesne nemusí byť vždy tá najhlasnejšia! Nechajte sa viesť textom v tom, ktorý prístup sa zdá byť najvhodnejší.

Pri aranžovaní je dobré byť kreatívny a snažiť sa nachádzať nové spôsoby, ako pomôcť slovu v nás bohato prebývať. Vo svojom nadšení nesmieme zabúdať na ten najdôležitejší nástroj v kapele: zhromaždenie! Naším veľkým cieľom je, aby ľudia spievali. Disciplína pri používaní nástrojov nám pomôže postarať sa, aby sme neprehlušili zhromaždenie, keď spievame. Poslúži to aj našim zvukárom – budú môcť ľahšie vytvoriť plnohodnotný mix, ktorý povzbudzuje zhromaždenie k spevu bez toho, aby kapela bola tým hlavným, čo počujeme.

5. Premyslite si prechody v bohoslužbe

Aby sme ľuďom pomohli sústrediť sa na Kristovo slovo a vyhli sa trápny, rušivým prestávkam, keď sa obracajú noty a posúva kapodaster, je užitočné premýšľať o tom, ako prejsť od jednej piesne k druhej.

Ak má nasledujúca pieseň spoločný akord s aktuálnou piesňou, mohli by ste ju ukončiť týmto akordom alebo naň prejsť po dokončení aktuálnej skladby, napríklad:

Aktuálna tónina	Nová tónina	Prechod
B dur	F dur	Skončíte na dominante (F) a začnete ďalšiu pieseň
G dur	A dur	Skončíte na G a potom hrajte: D, E, A atď.

Ak tóniny spolu nesúvisia, skúste niektorý z nasledujúcich postupov:

- V tichších skladbách môže skladbu dohrať len jeden nástroj, zatiaľ čo sa všetci ostatní pripravujú na ďalšiu skladbu.
- V hlasnejších piesňach môže jeden človek vynechať záver (hoci len posledný akord), aby sa pripravil na úvod ďalšej skladby.
- Premyslený a komplikovaný harmonický prechod môže priniesť viac ruchu ako úžitku, najmä, ak je to „podmaz“ k niekomu, kto uvádza ďalšiu skladbu.

Tieto momenty nám môžu poskytnúť cenné príležitosti na zameranie pozornosti ľudí na spôsob, ako na seba skladby nadväzujú podľa evanjeliovkej logiky (viac o tom, ako to urobiť, je v ďalších častiach a v Prílohe 1: Plánovanie bohoslužby).

Záverečné myšlienky

„Ukrižujte“ svoj štýl

Životopisec a liverpoolsky biskup J. C. Ryle raz povedal, že musí „ukrižovať“ svoj štýl kázania, aby jeho poslucháči porozumeli evanjeliu.⁴ Môžeme to aplikovať aj na svoju hudobnú službu. Podobne musíme opustiť svoje vlastné predstavy o tom, ako chceme, aby hudba znela, aby čo najlepšie slúžila našej cirkevnej rodine.

Uvedomenie si vlastných sklonov nám v tom pomôže. Niektorí z nás budú mať tendenciu aranžovať piesne tak, aby pôsobili viac akusticky, iní budú mať tendenciu vytvárať hlasnejšie skladby. Stojí za to mať na pamäti svoje vlastné tendencie a nechať texty striktné riadiť naše aranžmány.

Prijímanie spätnej väzby s modlitbou

Keď sme strávili celé veky usilovnou prácou na novom aranžmáne a potom po bohoslužbe nám povedia, že to nefungovalo alebo že to bolo na spievanie príliš komplikované, môže sa to ťažko počúvať. Všetkým nám môže prospieť, ak si zapamätáme, že:

- Keď sa snažíme slúžiť ľuďom, určite sa občas pomýlime. Ale nie je úžasné, že máme milosrdného Spasiteľa, ktorého krv prikryla všetky naše nedostatky a oslobodzuje nás k službe jemu?
- Buďte trpezliví s tými, ktorí nie sú hudobníci, a tak nevedia, ako vyjadriť spätnú väzbu (najmä ak je medzi nimi váš pastor alebo starší zboru). Musíme ich počúvať, aj keď nemajú všetky slová na opísanie toho, čo chcú povedať.
- S modlitbou zväzťe, čo by mohla byť pravda zo spätnej väzby, ktorú ste dostali, a zistíte, prečo niečo fungovalo alebo nefungovalo. To vám pomôže rásť a získať cit v tom, ako lepšie slúžiť svojmu zboru.
- Požiadajte iných, ktorých názoru dôverujete, o spätnú väzbu na vaše aranžmány. Nesmierne vám to pomôže rásť.
- Spýtajte sa nehudobníkov, či zvládli nasledovať vaše vedenie; ak mali problém, porozprávajte sa s nimi viac, aby ste zistili prečo (napr. bol hudobný aranžmán príliš zložitý?) a nabudúce na tom popracujte.

⁴ Eric Russell, J. C. Ryle. Fearn: Christian Focus, 2001, s. 60.

- Slúžime pod vedúcimi a Božie slovo nás vyzýva, aby sme sa podriad'ovali radostne a ochotne (Heb 13:17).

Keď dávate druhým spätnú väzbu, najlepšie je to zoči-voči, ideálne jeden-dva dni po bohoslužbe, aby ste mali čas na premyslenie, než si to spolu preberiete.

Zhrnutie: Nech to hlavné ostane hlavným

Toto je len jeden z príkladov, ako pristupovať k aranžovaniu piesní. Keď sa však rozhodneme slúžiť svojej cirkevnej rodine kreatívnymi aranžmánmi, musíme pamätať na náš konečný cieľ: nechať v sebe pri speve bohato prebývať Kristovo slovo. Pri práci na aranžmánoch je ľahké nechať sa rozptýliť rôznymi vecami. Musíme sa neustále modliť, aby nám Pán dal múdrosť pri službe svojej cirkevnej rodine, aby sme čo najlepšie prispievali k vyzdvihovaniu Krista v ich srdciach.

Otázky

- Spomeňte si na pieseň, ktorá sa vám páčila minulú nedeľu. Čo bolo hlavnou témou tej piesne? Prečo si myslíte, že ju zaradili práve do tej konkrétnej časti bohoslužby?
- Čo bolo dobré na tom, ako hudba pomohla zdôrazniť slová? Čo by ste urobili inak?
- Ako by ste túto pieseň upravili pre oveľa väčšiu kapelu? Alebo oveľa menšiu?
- Aké tendencie máte pri aranžovaní piesní? Zapadajú zvyčajne do jedného konkrétneho štýlu?
- Ktoré piesne spieva vaša cirkevná rodina najhlasnejšie? Prečo si myslíte, že je to tak (známosť, úprava, umiestnenie v bohoslužbe...)?

Ďalšie zdroje

1. Bob Kauflin, 13. kapitola „Planning Sunday Songs“ knihy *Worship Matters*⁵
2. Bryan Chapell, *Christ Centered Worship*⁶

⁵ Wheaton: Crossway Books, 2008

⁶ Grand Rapids: Baker Academic, 2009

ONLINE ZDROJE:
music-ministry.org/dwell-richly
spolocenstvoevanjelia.sk/sluzbaspievanymslovom

S L U Ž B A
spievanej
S L O V O M

DOBROVO NÝ PRÍSPEVOK:

Banka: Fio banka
IBAN: SK03 8330 0000 0026 0260 5487
Variabilný symbol: 5070

Kurz Dwell Richly. Autori: Ben Slee, Phil Allcock a Andy Fenton. Copyright © 2019 Ben Slee, všetky práva vyhradené. Toto vydanie vychádza po dohode s Music Ministry. Vydalo Spoločenstvo evanjelia v edícii ReFormatio v spolupráci so zborom CB Paradox © 2024. Preklad © Šimon Evin. Ak nie je uvedené inak, všetky citáty sú z Biblia – ekumenický preklad, Slovenská biblická spoločnosť, 2018.